

Behoud het draagvlak, versterk de keten

Rondetafelgesprek Circulair plastic 6 maart 2025

Inleiding

Inwoners van Nederland doen al decennialang hun uiterste best om afval zorgvuldig te scheiden. In vrijwel elk huishouden is afvalscheiding een vaste routine geworden: papier, gft, verpakkingen, glas en zelfs specifieke stromen als luiers en textiel vinden hun weg naar de juiste bak of het inzamelingspunt. Door decennia van bewustwording scheiden onze inwoners inmiddels zelfs meer dan dertig afvalstromen. Deze inzet maakt ons tot Europese koploper in afvalscheiding. Het succes berust op het vertrouwen dat gescheiden afval daadwerkelijk wordt gerecycled, en niet alsnog in de oven verdwijnt.

Als publieke schakel in de keten, en vertegenwoordiger van gemeenten en gemeentelijke afvaldiensten, staan wij dicht bij onze inwoners. Wij stimuleren hen dagelijks om hun afval goed te scheiden. Toch zien we dat het draagvlak dreigt af te brokkelen wanneer recyclingbedrijven verdwijnen en er onvoldoende afzetmarkten zijn voor gerecyclede materialen. Als zorgvuldig gescheiden afval hierdoor noodgedwongen verbrand moet worden, raakt dat direct het vertrouwen van inwoners.

De oorzaak is duidelijk: fossiele grondstoffen zijn goedkoper dan gerecyclede alternatieven, en producenten kiezen voor de goedkoopste optie. De enige effectieve manier om dit te veranderen is via wettelijke verplichtingen die de inzet van recyclaat stimuleren en prijsprikkels die hergebruik aantrekkelijker maken.

Ketenverantwoordelijkheid

Iedereen – van producent tot inwoner en van inzamelaar tot verwerker – is nodig om het systeem draaiend te houden. Een keten is immers zo sterk als de zwakste schakel. Te hoge drempels voor recyclers kunnen onbedoeld leiden tot productie- of verwerkingsverplaatsing naar het buitenland. Tegelijkertijd moet de druk hoog genoeg zijn om circulair werken te stimuleren en de recyclingmarkt te versterken. Doorgaan op de huidige voet is geen optie.

De Rijksoverheid heeft de taak om vanuit een regisserende rol de juiste kaders te stellen (bijvoorbeeld via normering en fiscale prikkels) en, waar nodig, te ondersteunen bij investeringen en innovatie. Zo wordt afvalscheiding en -recycling daadwerkelijk de norm.

Aanbevolen maatregelen

1. Een verplicht minimumaandeel gerecycled materiaal
 - **Handhaaf de voorgenomen Nationale Circulaire Plastics Norm in 2027.** Begin met een haalbaar percentage en voer dit stapsgewijs op richting de Europese verplichtingen in 2030, zodat producenten en recyclers voldoende zekerheid hebben om te investeren.
 - **Trek dit breder dan alleen plastic.** Neem bijvoorbeeld een vergelijkbare stap voor textiel. Ook daar is een verplicht aandeel gerecycled materiaal nodig om de keten circulair te maken.
 - **Introduceer een werkbaar handelssysteem voor gerecycled plastic,** zodat kunststofverwerkers die méér recyclaat inzetten, hun overschot kunnen verhandelen en de inzet van circulaire grondstoffen structureel wordt gestimuleerd.

2. Creëer eerlijke concurrentievoorwaarden

- **Stel prijsprikkels in** (bijvoorbeeld een hogere heffing op fossiele plastics) om gerecycled plastic financieel aantrekkelijker te maken dan vervuilende, fossiele alternatieven.
- **Verlaag de belasting op arbeid en verhoog die op fossiele of niet-hernieuwbare grondstoffen**, als onderdeel van een breder groen belastingstelsel. Pas dit ook toe op producten die grotendeels uit fossiele grondstoffen bestaan, zoals kleding en textiel.
- **Toets geïmporteerd recycalaat op kwaliteit en herkomst**, zodat Nederland niet wordt overspoeld door ondergewaardeerde of onvoldoende gecontroleerde stromen.
- **Maak in Europees verband afspraken** over de import van recycalaat en plastics van buiten de EU, zodat onze interne markt niet wordt verstoord.
- **Versnel ook de Europese ontwerpisen** voor producten die (fossiele) plastics bevatten.

3. Versterk de recyclinginfrastructuur

- **Maak vergunningprocedures eenvoudiger**, reparatieregisters goedkoper, einde-afval procedures duidelijker Formuleer kwaliteitseisen die aansluiten op circulaire principes.
- **Faciliteer investeringen** in recyclinginfrastructuur en technologieën binnen Europa.
- **Behoud de koploperspositie** door Nederland verder te ontwikkelen tot een broedplaats voor recyclingtechnologie, zodat we klaar zijn voor een Europese bijmengverplichting in 2030.